

А. А. Кисельова
Державний комітет архівів України
м. Київ

УКРАЇНСЬКІ АРХІВНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

Інтернет не знає меж – він надає унікальну можливість розповісти про себе та зацікавити потенційних дослідників матеріалами, які зберігаються на його веб-сайтах.

Так, відомості про українські архіви в Інтернеті представлено на веб-сайті Державного комітету архівів України веб-сторінкою „Архіви в Україні” (<http://www.archives.gov.ua/Archives/>) на основі спеціального довідника про склад і зміст документів НАФ (Архівні установи України: Довідник. – К., 2000. – 260 с.). До довідника включено інформацію про державні центральні, обласні та галузеві архіви, найзначніші рукописні підрозділи бібліотек, академічних інститутів та університетів України, що мають право постійного зберігання документів. Описові статті містять коротку адміністративну інформацію, історію архівної установи, дані про обсяги, склад та зміст фондів, основну бібліографію за станом на 1999 р. У додатках наведено відомості про музеї та бібліотеки, що мають у фондах зібрання рукописних документів. Видання розраховане на архівістів, істориків, філологів, мистецтвознавців, економістів, політологів та ін.

Кожна описова стаття складається з чотирьох основних блоків інформації:

перший блок містить адміністративні відомості (назву архіву, місцезнаходження, телефон, факс, електронну пошту, години роботи, дані про керівників, проїзд);

другий блок подає найважливіші відомості про час створення і реорганізації (зміни назви) установи, обсяг, короткий склад і зміст фондів;

третій блок характеризує доступ до інформації – науково-довідковий апарат архіву та архівної установи, наявні комп’ютерні бази даних;

у четвертому блоці наводяться дані про бібліотеку архівної

установи, а також бібліографічні відомості про склад і зміст фондів архіву на рівні:

загальних довідників, присвячених характеристиці архіву в цілому та його фондам (путівники, відповідні розділи в спеціальних довідниках, друковані описи фондів тощо);

тематичних, пофондових й міжфондових оглядів та статей, опублікованих у фахових часописах і збірниках наукових праць протягом 1988–2000 рр.

Сучасна мережа державних архівних установ України включає 683 установи: Державний комітет архівів України, сім центральних державних архівів України - Центральний державний архів вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України), Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО України), Центральний державний історичний архів України, м. Київ (ЦДІАК України), Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАЛ України), Центральний державний кінофотофоноархів України імені Г. С. Пшеничного (ЦДКФФА України), Центральний державний науково-технічний архів України (ЦДНТА України), Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМ України); Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства (УНДІАСД); 3 центральні державні архівні установи допоміжного характеру; Державний архів Автономної Республіки Крим; 24 держархіви областей; міст Києва і Севастополя; 487 архівних відділів райдержадміністрацій; 158 архівних відділів міських рад.

У зазначених архівних установах зберігаються понад 53 млн. од. зб. документів Національного архівного фонду України.

Важливою складовою мережі державних архівних установ є архівні підрозділи органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, науково-дослідні установи в галузі архівної справи.

Значна частина документів НАФ зберігається в галузевих державних архівах: Служби безпеки України, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України та ін. Цінні документальні масиви, унікальні пам'ятки писемності зосереджені в Інституті архівознавства та Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, Львівській науковій бібліотеці імені В. Стефаніка, в архівних підрозділах Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка, Інституту історії України, Інституту археології, Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етно-

логії імені М.Т. Рильського. Змістовні архівні фонди мають Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка, Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького, Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка, Наукова бібліотека Одеського державного університету імені І.І. Мечникова, Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, інші державні бібліотеки та музеї.

Було зроблено перші кроки на шляху до створення власних веб-сайтів такими архівними установами, як: Державний архів Донецької області (<http://wwwhome.skif.net/~donarc/>), Державний архів м. Севастополя (<http://www.gosarhiv.sevastopol.iuf.net>, <http://www.gosarhiv.sev.net.ua>), Державний архів Чернігівської області (<http://arch.rbone.ci.net.ua>), Галузевий державний архів Служби безпеки України (<http://www.sbu.gov.ua/structure/dep13.shtml>), Інститут археології (<http://www.kar.net/~archaeol/>), Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка (<http://www.gilan.uar.net/nasu/sil.html>), Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbu.gov.ua>).

Нижче подано короткий аналіз веб-сайтів архівних установ.

Власні веб-сайти мають такі архівні установи, як Державний архів Донецької області (<http://home.skif.net/>). Головна сторінка сайту містить назву архіву, поштову та електронну адреси, телефон, факс, соругіт та перелік головних розділів. З головної сторінки веб-сайта даються посилання на Державний комітет архівів України (<http://www.archives.gov.ua/>) та Донецьку обласну державну адміністрацію (<http://www.oda.dc.dn.ua/>). Посилання веб-сторінки “Посилання на інші ресурси” – майже всі не працюють (тому що адреса змінилася, а посилання залишилися старими). Це говорить саме про те, що розробити та відкрити свій сайт – це далеко не все. Сайт потребує постійного оновлення.

На сайті Державного архіву Донецької області відтворена така інформація: види документації та обсяги зберігання на 01.01.2003 р.; хронологічно-галузева структура зберігання фондів; коротка характеристика архівних фондів; історична хроніка Донбасу; перелік документів для підприємств, закладів та організацій; правила роботи відомчих архівів; структура архіву; перелік важливих методичних розробок Державного архіву Донецької області за повоєнний період. На сайті розкрито також зміст трьох основних напрямів діяльності Державного архіву Донецької області.

Свій веб-сайт має Державний архів Чернігівської області –

(<http://arch.rbone.ci.net.ua/>). Головна сторінка сайту (прикрашена гербом) містить назву архіву та кілька головних розділів: “Про нас”; анонси; новини; контакти; найменування видів платних послуг.

Якщо звернути увагу на розділ “Новини”, то на сьогодні остання подія зафіксована датою – 14 серпня 2003 р. Знову повертаємося до того, що над сайтом необхідно працювати, оскільки головна сторінка – це візитна картка архіву, установи, організації.

Державний архів м. Севастополя також має веб-сайт, адреса якого <http://www.gosarhiv.sevastopol.iuf.net/>. Головна сторінка містить пам’ятний знак за заслуги перед містом, назву архіву, контактну інформацію та архівні новини. На даному сайті (першому з державних архівів) з грудня 2001 р. існує електронна версія путівника по архіву (<http://www.gosarhiv.sevastopol.iuf.net/nsa.shtml>), представлений фотоархів нового та старого міста, фотоархів особистостей та фотоархів, присвячений 60-річчю звільнення міста від нацистів (26 чорно-білих знімків). Головні розділи сайту: історія архіву, фонди архіву, які, в свою чергу, поділяються на фонди організацій дореволюційного періоду та періоду 1917–1991 рр., фонди особистого походження. Також представлений окремою веб-сторінкою науково-довідковий апарат архіву, який складається з описів, систематичного каталогу, іменного каталогу, галузевої та інших картотек, оглядів фондів та короткого довідника по фондам архіву. Представлено перелік публікацій архіву, з можливістю перейти на повний текст публікації.

Веб-сторінкою „Сприяння архіву” Державний архів м. Севастополя пропонує власникам приватних та громадських архівів взяти участь у благодійній акції відновлення втраченої культурної спадщини – поверненні документів з історії м. Севастополя з-за кордону.

Галузевий державний архів Служби безпеки України має свою сторінку на веб-сайті Служби безпеки України, адреса якого <http://www.sbu.gov.ua/structure/dep13.shtml>. На веб-сторінці архіву розміщена така інформація: назва архіву; його адреса; довідка про створення архіву; структура архіву та перелік виданих документальних збірників. Є можливість пошуку розділів та сайту.

Сайт Інституту археології – (<http://www.kar.net/~archaeol/index.html>). На головній сторінці розміщені два великих розділи: науковий архів Інституту археології та архівні ресурси української археології й історії на WWW, а також поштова та електронна адреси. Сайт досить інформативний, на ньому відтворено опис документів фонду “Музей старожитностей при Університеті Святого

Володимира”, список особових фондів учених-археологів, наукові звіти. а також представлена фототека, що містить фотоматеріали-негативи, слайди, фотознімки, починаючи з кінця XIX ст., та карто-тека звітів за роками, місцями та учасниками.

Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка (<http://www.gilan.uanet/nasu/sil.html>). На сьогодні сайт має декілька розділів. Подана інформація про історію Інституту. Представлено зміст журналу “Слово і час”.

Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>) починається з головної сторінки, яка прикрашена логотипом із зображенням будівлі бібліотеки. На головній сторінці, крім назви бібліотеки, соругright, ми бачимо, що інформаційні ресурси НБУВ поділено на ресурси бібліотеки та ресурси Інтернету. Сайт НБУВ є дуже потужним та інформативним: він репрезентується трьома мовами – українською, російською та англійською – та диференційований за багатьма розділами і підрозділами.

Аналізуючи веб-сайти архівних установ, необхідно зазначити значне зростання інтересу користувачів до українських архівних ресурсів. Також можна відмітити вимоги до побудови українських веб-сайтів, це – інформативність, оперативність, грамотність, структурованість веб-сайтів, швидка доступність користувача до необхідної інформації, наявність навігації на сайті, відсутність застарілої інформації та довгих URL-адрес веб-сторінок.

І, нарешті, ми звертаємо увагу на те, що головна сторінка веб-сайту установи – це обличчя не лише веб-сайту, а й самої установи, звернення до всієї мережі. Саме з головної веб-сторінки більшість користувачів починає свою „прогулянку” по сайту. Покращуючи дизайн головної сторінки веб-сайту, ви підвищуєте його цінність. Сайт подібний до будинку, в якому кожне вікно є одночасно й дверима. Користувачі можуть прийти на сайт з пошукових серверів або з посилань інших веб-сайтів, які ведуть усередину вашого сайту.

Однак одна з перших речей, які користувачі роблять після приходу на новий (невідомий) веб-сайт, – це спрямування уваги на головну його веб-сторінку.

Інформацію щодо складу і змісту документів українських архівів, а також більш повну бібліографію їхніх видань у режимі on-line, що систематично оновлюється, можна отримати на веб-сторінках архівних установ офіційного веб-сайту Держкомархіву за адресою: www.archives.gov.ua.

**Перелік адрес веб-сайтів
центральных, місцевих та галузевих державних архівних
установ, архівних установ Національної академії наук України
та Міністерства культури і мистецтв України**

Державний комітет архівів України (Держкомархів України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: mail@archives.gov.ua

Український науково-дослідний інститут архівної справи та документо-
знавства (УНДІАСД)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: undiasd@archives.gov.ua

Центральні державні архівні установи

Центральний державний архів вищих органів влади та управління України
(ЦДАВО України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: tsdavo@archives.gov.ua

Центральний державний архів громадських об'єднань України (ЦДАГО
України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: cdago@online.com.ua

Центральний державний історичний архів України, м. Київ (ЦДІАК України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: cdiak@archives.gov.ua

Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАЛ України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: archives@cl.lv.ukrtel.net

Центральний державний кінофотофоноархів України імені Г.С. Пшеничного
(ЦДКФФА України імені Г.С. Пшеничного)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: tsdkffa@archives.gov.ua

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України
(ЦДАМЛМ України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: CDAMLMU@ukrpack.net

Науково-довідкова бібліотека центральных державних архівів України

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: ndb@archives.gov.ua

Місцеві державні архівні установи

- Державний архів Автономної Республіки Крим
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: archiv@home.cris.net
- Державний архів Вінницької області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: vinda@vc.ukrtel.net
- Державний архів Волинської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: davo@fk.lutsk.ua
- Державний архів Дніпропетровської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: dado@adm.dp.ua
- Державний архів Донецької області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
Web: home.skif.net/~donarc/
E-mail: donarc@skif.net
- Державний архів Житомирської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
- Державний архів Закарпатської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: archiv@uzh.ukrtel.net
- Державний архів Запорізької області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: dazo@infocom.zp.ua
- Державний архів Івано-Франківської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: daifo@il.if.ua
- Державний архів Київської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
- Державний архів Кіровоградської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: dakiro@romb.net
- Державний архів Луганської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: arhiv@is.com.ua
- Державний архів Львівської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: dalo@mail.lviv.ua
- Державний архів Миколаївської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: arhiv@mykolayiv-oda.gov.ua

-
- Державний архів Одеської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: gao0@te.net.ua
- Державний архів Полтавської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: arhiv@pi.net.ua
- Державний архів Рівненської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
- Державний архів Сумської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: pm@arxiv.sumu.ua
- Державний архів Тернопільської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: dato_bogd@tr.ukrtel.net
- Державний архів Харківської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: gaho@ukr.net
- Державний архів Херсонської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: obl-archiv@oda.kherson.ua
- Державний архів Хмельницької області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: dahmo@hm.ukrtel.net
- Кам'янець-Подільський міський державний архів (К-П МДА) див. Державний архів Хмельницької області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: office@arhiv.kp.km.ua
- Державний архів Черкаської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: chda@pub.nensi.net
- Державний архів Чернівецької області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: state_arhive@sacura.net
- Державний архів Чернігівської області
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
Web: arch.rbone.ci.net.ua
E-mail: cnarch@mail.cn.ua
- Державний архів міста Києва (ДАК)
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: arhiv@arhiv.kyiv-city.gov.ua
- Державний архів м. Севастополя
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
Web: <http://www.gosarhiv.sevastopol.iuf.net>, <http://www.gosarhiv.sev.net.ua>
E-mail: gosarhiv@bios.iuf.net

Галузеві державні архівні установи

Галузевий державний архів Міністерства внутрішніх справ України (ГДА МВС України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Галузевий державний архів Міністерства оборони України (ГДА МО України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Галузевий державний архів Комітету України з питань гідрометеорології (ГДА Гідрометкому України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: vlo@gda.freenet.kiev.ua

Галузевий державний архів Служби безпеки України (ГДА СБУ)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Web: <http://www.sbu.gov.ua/structure/dep13.shtml>

Галузевий державний архів Держкомгеології України – Державний інформаційний геологічний фонд (ГДА Держкомгеології України – Геоінформ)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: prim@geoinform.merlin.net.ua

Галузевий державний архів фінансових посередників Фонду державного майна України

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Державний картографо-геодезичний фонд України (Укркартгеофонд)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

E-mail: geofond@kiev.farlep.net

Історико-архівне управління Міністерства закордонних справ України (ІАУ МЗС України)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Архівні установи Національної академії наук України

Інститут археології

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Web: <http://www.kar.net/~archaeol/>

E-mail: arhaeol@mail.kar.net, sekretar@iananu.kiev.ua

Науковий архів Інституту археології

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Інститут літератури імені Т.Г. Шевченка

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Web: <http://www.gilan.uar.net/nasu/sil.html>

E-mail: alex@gilan.uar.net

Відділ рукописних фондів і текстології

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського (ІМФЕ імені М.Т. Рильського)

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>

-
- Рукописні фонди
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
- Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
Web: <http://www.nbu.gov.ua>
E-mail: nlucsl@freenet.kiev.ua
- Інститут архівознавства
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: manus@csf.freenet.kiev.ua
- Інститут рукопису
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: manus@csf.freenet.kiev.ua
- Львівська наукова бібліотека імені В. Стефаника (ЛНБ)
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: manuscr@lsl.lviv.ua
- Відділ рукописів
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
- Архівні установи Міністерства культури і мистецтв України**
- Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка (ХДНБ)
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
Відділ рідкісних видань і рукописів ХДНБ
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
- Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: ognb@ognb.odessa.ua
- Архівні установи Міністерства освіти і науки України**
- Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (НБ ЛДУ)
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
Відділ рукописних, стародрукованих та рідкісних книг (Відділ РПК)
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
- Наукова бібліотека Одеського державного університету імені І.І. Мечникова
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: libosu@paco.net
Відділ рідкісних книг та рукописів (Відділ РПК)
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
E-mail: libosu@paco.net
- Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>
Відділ колекцій рідкісних видань та рукописів
Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/>